
Милана Пиваш
ОШ „Вук Караџић“, Београд

Прегледни рад
Методичка теорија и пракса број 1/2018.
УДК: 159.953.5:371.21
371.14
стр. 21 - 30.

МЕТАКОГНИТИВНИ ПРОЦЕС ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ НАСТАВНИКА ПРИЛИКОМ ПРОУЧАВАЊА ТЕКСТОВА О МОТИВАЦИЈИ – СТРАТЕГИЈЕ И ТАКТИКЕ УСПЕШНОГ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА

Резиме: Мотивација се обично дефинише као унутрашње стање које усмерава и одржава понашање. То је двосмерни процес, што даље имплицира да је потребно мотивисати и ученике и наставнике у наставном процесу. У раду смо применили стратегију успешног читања READS и мапирање на текстове о мотивацији за учење. Циљ нам је да направимо „мапу ума” за наставнике која је у вези са мотивацијом за учење. Табеларним приказом теоријских оријентација помажемо наставнику да се освести у погледу сопственог учења. Бавили смо се и иновативним начином организације активности ученика којим избегавамо тзв. предавачки облик наставе. Реч је о мотивационој припреми за наставнике у циљу активне наставе. Основни задатак рада је да прикажемо метакогнитивни процес из угла наставника и да укажемо на значај квалитетног одабира стратегије успешног учења.

Кључне речи: активно учење, мотивација, наставник, тактика, стратегија.

УВОД

Стратегије и тактике учења су важне како би се обезбедило активно учење са разумевањем. Улога наставника јесте систематско оспособљавање ученика за примену стратегија и тактика учења. Дакле, желимо да се ставимо у улогу и ученика и наставника како бисмо се из те перспективе боље упознали са стратегијама. Циљ примене стратегија учења јесте подизање свести о метакогнитивним процесима. У овом раду желимо да кажемо нешто више о различитим стратегијама и тактикама учења, и то: писање сажетка, визуелна средства организације и стратегије читања. Бавићемо се и њиховим значајем за метакогницију и мотивацију за учење, а потом ћемо да опишемо метакогнитивни процес и примену тих стратегија и тактика током изучавања текстова који се баве мотивацијом за учење.

Наставник као руководиоца процеса учења, чија је улога измењена, мора да зна да примени стратегије учења и да се стално усавршава. Циљ је да се сам наставник увери у значај стратегија учења на основу текста који је њему важан за стручно усавршавање. Применили смо стратегију визуелних средстава организације, стратегије читања и прављења резимеа на текст који се тиче различитих теоријских концепција о мотивацији за учење.

МОТИВАЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ

Наставник ствара прилике за учење осмишљавајући активности и креирајући атмосферу у учионици. Иако активна настава ставља фокус на ученика, наставник је тај који мора бити упознат са „новом” улогом у учиоичком окружењу. Један од начина да се створи прилика за активно учење јесте оспособљавање ученика тактикама и стратегијама успешног, саморегулисаног учења. Да би наставник био рефлексивни практичар и могао да размишља „у акцији о акцији”, неопходно је да освести метакогнитивне процесе. Учиоичка пракса показује да наставници не оспособљавају (бар не систематски) ученике за стратегије и тактике учења које воде активном саморегулисаним учењу са разумевањем (Хаџи Јованчић, 2012).

Мотивација се обично дефинише као унутрашње стање које побуђује, усмерава и одржава понашање. Наставници се брину о развијању одређене врсте мотивације код својих ученика – мотивацији за учење. Она подразумева више од жеље или намере да се учи. Такође, подразумева квалитет менталних напора ученика. Знамо да је мотивација двосмерни просес. Вулфолк (2014) у својој студији наводи одличан пример из праксе. Наиме, наставник је имао потешкоће у раду са одређеном групом ученика. Покушао је да се прилагоди, да разуме, мењао стратегије, међутим није било резултата. Када је променио одељење, његов рад је био продуктивнији и приказао се у новом светлу. Он није био мотивисан за рад са том групом ученика. У том тренутку, њихов

заједнички рад није био функционалан и продуктиван. Када је отишао у друго одељење и када је претходна група добила новог наставника, све се изменило. Дакле, важно је и да наставник буде мотивисан за учење са ученицима.

Мотивација се у психологији одређује као стање у којем смо покренути неким потребама, тежњама и мотивима на постизање неког циља. Споља, тај циљ делује као подстицај на понашање. Из тога закључујемо да је мотивација слична учењу јер и учење делује на промену понашања. Такође, мотивација је слична и емоцијама, тако да неки психолози изједначују мотивацију и емотивно стање (Vežin, 2008).

Стратегије и тактике учења

Начин на који се нешто на почетку научи утиче на то са колико ћемо спремности памтити и колико ћемо адекватно умети да применимо то знање. Неопходно је да се ученици (и наставници) когнитивно ангажују и да улажу труд како би могли да размишљају и обрађују на дубоком нивоу. Што је више вежбања и обраде, то је учење боље. Такође, важно је уочити када је потребно променити стратегију. С тим у вези, ученицима је важно да развију ефикасне стратегије и тактике које ће да усмеравају пажњу и труд, обрађују информације и надгледају разумевање. Стратегије учења су идеје за остваривање циљева, нека врста општег плана напада. Тактике учења су специфичне технике којима се осмишљава план. Одабир одржава метакогнитивно знање, односно знање о знању, учење о учењу (Вулфолк, 2014).

Поставили смо се у улогу наставника који има задатак да проучи мотивацију за учење ради стручног усавршавања. Реч је о текстовима који сумирају постојећа истраживања о мотивацији за учење. Применили смо одговарајуће стратегије ради продубљеног разумевања одабраних радова и издвајање кључних идеја и закључака. Бавили смо се метакогнитивним процесом наставника приликом проучавања теоријско-методолошких оријентација у проучавању мотивације за учење.

Ефикасне стратегије и тактике учења требало би да ученицима (и наставницима) помогну да усмере пажњу, уложе труд и тако дубински обрађују информације. Самим тим, они прате своје разумевање. Када прате кораке, свеснији су организације датог поглавља. Ови кораци захтевају да се поглавље проучава по деловима, уместо да покушавају све делове да науче одједном. Такође, смишљањем питања у вези са градивом и одговарање на њих тера ученике да обрађују информације на дубљем нивоу. С тим у вези, као примарну стратегију читања користили смо стратегију READS³ (исто).

У вези са одабиром главне идеје текста, постоје многа истраживања која доказују да су визуелна средства (мапе, графикони, дијаграми, табеле) ефикасна за извођење закључака. „Мапирање” узрочних веза, компаративних или супротстављених

³ R – *review*, прегледај наслове и поднасловe; E – *examine*, испитај истакнуте речи; A – *ask*, „Шта очекујем да научим?"; D – *do*, уради то, прочитај; S – *summarise*, резимирај сопственим речима (Friend & Bursuck, 1996; Susinos, 2007).

веза и примера, побољшало је присећање (Требјешанин, 2015). Аутори наводе да би требало да се пореде индивидуалне мапе и да се разговара о разликама. У ери технолошке цивилизације доживотно учење је неопходно, те су стратегије учења важне како за ученике у школама, студенте, тако и за наставнике током стручног усавршавања. Трајност знања зависи од одабира стратегија и мотивације за учење без обзира на кога се односи (Вулфолк, 2014).

Након „напада” на текстове овим двама стратегијама, одлучили смо се да направимо табеларни сажети приказ основних идеја сваке од теоријских оријентација мотивације за учење. Користећи стратегију читања и „мапирања”, сажетак се логично надовезао у процесу разумевања анализираних текстова. Фокус је био на пасусу, јер нам је идеја била да из сваког пасуса извучемо кључну идеју. Када смо је учили, пронашли смо и информације које поткрепљују сваку идеју. Настојали смо да избришемо сувишне информације и непотребне детаље (Вулфолк, 2014). То су повезани принципи који треба да се испоштују приликом писања сажетака. Настојали смо да испоштујемо сваки и да га табеларно представимо. Тежња нам је да направимо „мапу ума” за наставнике која је у вези са мотивацијом за учење.

Значај се огледа из више перспектива. Наставник ће имати јасан преглед теоријских оријентација, увериће се у значај стратегија у учењу, као и одабир, на личном искуству. На личном примеру ће се уверити колико ће исправан и добар одабир стратегија помоћи у продубљеном разумевању, и тежиће примени у настави. С друге стране, наставник ће се стучно усавршити и освестити у погледу мотивације за сопствено учење односно усавршавање. Другим речима, организоване табеле које су у вези са мотивацијом за учење су сажетак онога што наставник треба да зна да би успешно мотивисао ученике за учење. Коришћењем ових табела наставнику олакшавамо пут мотивације за учење, у оба смера.

ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ У ПРОУЧАВАЊУ МОТИВАЦИЈЕ ЗА УЧЕЊЕ

Бихејвиористи упориште мотивације виде у „људским потребама ткива”, односно у примарним телесним нагонима. Мотивација се схвата као навика која је резултат позитивног (награда) или негативног (избегавања непријатности) поткрепљења. Овај механизам је заснован на спољашњим стимулусима, без познавања сложених збивања унутар особе. У пракси се наставници често служе поткрепљењима. Хуманисти, са друге стране тврде да мотивација проистиче из природних потреба за знањем и разумевањем, попут глади и жеђи (Требјешанин, 2012). Испољавање ове потребе зависи од социјалних потреба за сигурношћу, припадањем, поштовањем од стране других и самопоштовањем. Дакле учење је примарна потреба. У Табели 1 ћемо приказати основне идеје ове две оријентације са којима треба да је упознат сваки наставник.

Табела 1. Основне идеје бихејвиористичког и хуманистичког приступа у проучавању мотивације за учење

	Бихејвиористички приступ	Хуманистички приступ
Кључни фактори	Спољашња мотивација коју изазивају побуђивачи, награде и казне.	Унутрашња мотивација коју ствара потреба за личним растом.
Кључни теоретичари	Торндајк и Скинер	Маслов и Деци
Упориште	Дарвинова теорија еволуције	Масловљева хијерархија потреба
Исходиште мотивације	Потреба ткива, примарни телесни нагон.	Природне потребе за знањем и разумевањем.
Теорије	Теорија поткрепљења, закон ефекта	Масловљева теорија

Когнитивистички приступ не искључује значај поткрепљења. На квалитет утичу ефекти које ученик жели да постигне, као и њихова вредност. Са појавом овог схватања јављају се и теорије мотивације, те и мотивације за учење засноване на истицању значаја сазнајних чинилаца. Социјално-когнитивистички приступ, с друге стране, значај даје социјалним чиниоцима који утичу на формирање самоефикасности нуђењем модела и повратних информација. Самоефикасност утиче касније на социјално окружење и њену перцепцију особе. Последњих година истиче се значај микрокарактеристика наставног контекста и посебно интеракција са наставником у њеном успостављању и развоју. Наставник и наставни контекст ће утицати на мотивацију у учењу уколико се ученицима пружи могућност да учествују у подстицајним ситуацијама учења (ЗНР). То су ситуације у којима они сами не би учествовали. Неопходно је да им се пружи помоћ и подршка у когнитивном и афективном домену (Требјешанин, 2012). У Табели 2 ћемо приказати основне идеје ове две теоријске оријентације.

Табела 2. Основне идеје когнитивистичког и социјалног приступа у проучавању мотивације за учење

	Когнитивистички приступ	Социјални приступ
Кључни фактори	Активно трагање особе за значењем, разумевањем и компетенцијом, унутрашња мотивација.	Легитимно посвећено учествовање и идентитет у оквиру заједнице.
Кључни теоретичари	Стипек и Милер	Лејв и Венгер

	Когнитивистички приступ	Социјални приступ
Упориште	Понашање је одређено нашим мишљењем. Човек је рационално биће.	Увереност у могућност успешних извршавања задатака. Наставник и наставни контекст.
Исходиште мотивације	Зависи од карактеристике циља.	Базичне потребе за компетенцијом, самопоштовањем, аутономијом и повезаношћу са другима.
Теорије	Теорија циљева и циљних оријентација, атрибуције, очекивања и вредности.	Теорија самоефикасности

Наставник „рефлексивни практичар” препознаје два момента – одабир одговарајућег поткрепљења и одговарајући режим примене поткрепљивача. Дакле, резултат зависи од квалитета и квантитета поткрепљивача и од ситуације у којој се даје. Што се тиче режима, редовно поткрепљивање изведено на исти начин значајно је у почетку, а касније га треба учинити непредвидивим у погледу времена добијања и количине. Спољашњи подстицаји и притисци мотивишу ученике. Такође, свестан је да је потребно створити услове да се природна потреба за знањем и разумевањем испољи. Она ће се испољити када су у одређеној мери задовољене ученикове социјално-развојне потребе. Конкретно, када се осећа безбедно и прихваћено у друштву. У пракси се користи изазовним задацима који имају мотивишући потенцијал. Саме карактеристике задатка нису пресудне. На мотивациони капацитет утиче и учеников доживљај у односу на његово самопоштовање. Контекст решавања задатка доводи до активирања слабијих ученика у процес учења. Изазовни и смислени задаци имају делотворан ефекат тек у условима корегулације ученикове активности, њиховог прилагођивања ЗНР. У супротном, може имати контрапродуктивни ефекат са становишта мотивације (Требејшанин, 2015). Уколико наставник испуни ове услове у учионици, ученици ће бити активни у наставном процесу. Настава ће бити оријентисана на активно учење.

МОТИВАЦИЈА НАСТАВНИКА

Процес мотивације је двосмеран. Наставници треба да буду мотивисани за рад са ученицима. Настојаћемо да у табеларном приказу помогнемо наставнику у осмишљавању активности на часовима Природе и друштва. Успешно реализован циљ ће утицати на мотивацију. Оваквим начином рада активирамо ученике и избегавамо тзв. предавачки облик наставе. Неопходно је да се наставник води уџбеником, као основним

средством за интелектуалну провокацију ученика. Дакле, циљ нам је активна настава, тј. активно учење (Пешикан, 2013).

Наставник који се стручно усавршава зна да одговарајућа уверења мотивишу ученика. На почетку је пажња била усмерена на значај очекивања одређеног резултата (успех или неуспех). У новијим радовима су издвојена уверења о самоефикасности, уверења о вероватноћи постизања циља и уверење о вредности постигнућа. Ученик има став, верује да може и хоће да изврши одређену активност. Посебна пажња посвећена је учениковим уверењима о природи способности. Ученици који верују да се способности могу унапредити сопственим радом и залагањем, биће спремни да се труде, да уче и усавршавају своје способности (Требјешанин, 2012).

Наставник може да подстиче ученике стварањем услова за доживљавање успеха тако што ће усмерити ученикову пажњу на везу између сопствене акције и резултата и помоћи ученицима да овладају одговарајућим стратегијама за учење и постану свесни њихове делотворности. Ученик који верује да је компетентан да успешно реши одређени задатак, не мора истовремено да верује како ће то бити довољно да добије очекивану оцену код одређеног наставника.

Ученик ће бити мотивисан за учење уколико верује да може да утиче на ефекат сопствено изведених активности учења. Такво ће уверење имати уколико верује да узрок његовог (не)успеха лежи у унутрашњим променљивим чиниоцима на које он може да утиче. Наставник који брине о мотивацији настојаће да равије одговарајуће атрибуције успеха и неуспеха код својих ученика. Такође, помоћи ће ученику да уочи вредност онога што учи (Пешикан, 2013).

С тим у вези, у Табели 3 ћемо приказати иновативни начин организације активности ученика. Успешно реализован циљ ће утицати на мотивацију. Оваквим начином рада активирамо ученике и избегавамо тзв. предавачки облик наставе. С друге стране, пружамо наставнику помоћ у виду мотивационе припреме у циљу активне наставе.

Табела 3. *Пример моривационе припреме за наставника*

Генерализација	Шта урадити?
Подстицај	Вредновање додатних истраживачких задатака. Бодовање усмене активности. Непредвидив микротест. Посматрање понашања које није пресудно за ту активност.
Потребе	Прихватити и поштовати ученика. Настојати да се осећа пријатно и безбедно. Пружити прилику да се испољи. Радити на позитивној клими у разреду.
Потенцијал	Дати дозиране занимљиве чињенице да би се ученици мотивисали за рад и интелектуално ангажовали. Изазовни задаци чији контекст решавања активира ученике. Задаци отвореног типа, више тачних решења.

Генерализација	Шта урадити?
Уверења	Неговати уверења о сопственој компетентности, тј. самоефикасности. Тежити вредним индивидуалним циљевима, те утицати на уверење о вредности самог циља.
Самопоуздање	Стварање услова да ученик доживи успех. Усмерити пажњу на везу сопствене акције и резултата. Помоћи у овладавању стратегија учења.
Контрола	Вероватноћа да се резултат постигне самостално и успешно у постојећим условима. Тиче се ефекта успешно изведене активности, а не на предвиђање саме активности.
Утицај	Узрок успеха, или неуспеха лежи у унутрашњим, променљивим чиниоцима. Развијање одговарајуће атрибуције успеха.
Вредност	Објаснити зашто се то учи. Схватање да је знање значајно за будућу професију. Вредност овладавања, интринзичка вредност, корисност наученог и цена.

Свака од генерализација може наћи своју примену у пракси. Конкретно, обрада историјских садржаја у настави Природе и друштва. Знамо да су историјске чињенице ученицима апстрактне, да тек од 11. године схватају и разликују историјске чињенице. Важно је да свака ова од генерализација буде актуелна током наставног часа. У пракси Табела 3 се може користити као припрема за конкретну наставну јединицу. Другим речима, није акценат на етапама часа, већ на генерализацијама које проистичу из теорија мотивације. На основу сваке генерализације потребно је осмислити проблемски задатак, реалну ситуацију или било коју активност која би ангажовала ученика. На пример, наставна јединица *Србија у првом светском рату* са аспекта вредности. Ученик треба да зна о ратовима да би касније имао јасну представу друштва, да би могао да упореди прошлост и садашњост. Треба указати на историјску мултиперспективност (да увек постоје две или више тачних верзија). С тим у вези, тај начин мултиперспективног размишљања да примењују у животу (трансфер учења). Дати им да интервјуишу неког из окружења о некадашњем животу (изазови задатак) и слично. Могућности за реализацију оваквих часова су многе, нарочито из предмета Природе и друштва. Уколико наставник употреби табелу у наставном процесу, код ученика ће пробудити истраживачки дух. Ствара услове за иновативне облике рада у настави природе и друштва.

Суштина самосталног истраживања у настави јесте да се ученици укључе у истраживање у неком подручју. Наставник је ту да помогне ученицима да установе методолошки проблем унутар подручја истраживања и позивајући их да обликују начине решавања проблема. На тај начин они откривају чињенице и уводе се у научни начин мишљења. Исто тако, схватају ограниченост људског знања, али и његову важност за развој друштва. На овај начин се негује дух сарадње и вештина

комуникације. Овакав начин рада укључује одређен ниво смелости. Тако се обликује отворени ум. Позитивне особине отвореног ума јесу критичан однос према приказаним чињеницама, знатижеља и стваралаштво (Де Зан, 2001).

Брунер, присталица учења методом открића, тврди да је учење акт открића. Наводи и то да настава путем открића не брине само за садржај, већ и за ток открића. Самим тим, повећава ученикову унутрашњу мотивацију и интелектуалну моћ. Ученици се оспособљавају у техници откривања. Значај оваквог учења се огледа у томе да ученик почне сам да истажује и открива, самостално долази до одређених знања. Тако утемељен наставни процес усмерава ученике стваралаштву (према: Де Зан, 2001).

Присталице оваквог учења Виготски, Пијаже и Брунер придају значај менталним збивањима. Под тим појмом подразумевају стицање, прераду, складиштење и дозивање информација. Њихов полазни став је да је у процесу учења најважнија ментална структура ученика, тј. мисаони концепт који обухвата не само претходна ученикова знања него и начин савлађивања нових појмова (Вилотијевић, 2005). Откриће води вишем степену трансфера и трајнијем задржавању информација. Истовремено повећава мотивацију и оспособљава ученика за решавање проблема. Ово се поистовећује са општим циљем наставног програма, а то је да оспособимо ученике да уче за живот.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Мотивација за школско учење се развија у школи. Школа је један од кључних чинилаца у њеном успостављању и развоју. У школама је наставник који је упознат са различитим стратегијама учења и на тај начин олакшава стицање знања. Наставник користи уџбенике који су интелектуално провокативни за ученике. Што ученик има више знања, могућност за трансфер се повећава. Тежимо ка образовању ученика који је спреман за будуће школске проблеме. Све то имплицира пут ка активној настави. Клима у одељењу је позитивна, нема предавачког, већ глумачког надметања у релацији наставник-ученик. Ученици су ангажовани и негује се стваралачки дух.

Шта нас дели од таквог система рада? Постоји више проблема. Првим смо се донекле бавили, то су стратегије учења. Неопходно је да наставник познаје и користи различите стратегије и тактике, како у личном усавршавању, тако и у пракси. Пожељно је да има неку своју, оригиналну или комбинацију најефикаснијих. Познато је да једна стратегија није делотворна код сваког градива и на сваког ученика. Те карактеристике наставник најбоље познаје и у раду са децом отклониће недостатке. С тим у вези, утичемо на унутрашњу мотивацију, на уверења ученика, на самоефикасност. Дакле, други проблем је мотивација за учење. У овом раду смо тежили да кратко и концизно прикажемо основне идеје. Табеле које смо користили су нам помогле у раду и разумевању, а самим тим и у мотивацији. Оне могу бити основа за белешке приликом предавања о мотивацији. На крају, у циљу бољег разумевања, белешке се могу упоређивати са другим ученицима, попут Ц мапа које су описане у раду. Настојали смо да примерима разуверимо мишљење да је тешко радити дугачије. Конкретно, у Табели 3 по

принципу асоцијација, одредили смо „етапе“ часа на основу којих би наставник осмишљавао активности. У почетку би наравно било тешко јер немамо искуство у таквом раду.

Све ово доприноси трансферу учења и активној настави која је перспективна за будућност. Оваквим радом доприносимо учениковим уверењима, јачамо самопоуздање и правимо прави пут у учењу. Размислите колико сте чињеница погрешно научили за време свог образовања. Сетите се само утрошеног времена и труда да се те грешке исправе. Ко сад грешите?

Литература

1. Bežin, A. (2008). *Metodika znanost o poučavanju nastavnog predmeta*, Učiteljski fakultet, Zagreb.
2. De Zan, I. (2001). *Metodika nastave prirode i društva*, Školska knjiga, Zagreb.
3. Pešikan, A. (2013). *Nastava*, U: Anderson, L. W. (ur.), *Nastava orijentisana na učenje*, 101–131. Beograd: Centar za demokratiju i pomirenje jugoistočne Evrope.
4. Trebješanin, B. (2012). Теоријско-методолошке оријентације у проучавању мотивације за учење и њихове практичне (Theoretical and methodological tendencies in the study of learning motivation and their practical implications). *Theoretical and practical dimension of contemporary education. Selected issues*. NowySacz: State higher vocational school & Belgrade: Faculty of teacher education.
5. Trebješanin, B. (2015). Didaktičko-metodička podrška učenju i razvoju u udžbenicima za mlađi osnovnoškolski uzrast. Uvodno izlaganje na skupu međunarodnog značaja održanog na Učiteljskom fakultetu u Beogradu (zbornik u procesu objavljivanja).
6. Hadži-Jovančić, N. (2012). *Umetnost u opštem obrazovanju – funkcije i pristupi nastavi*. Učiteljski fakultet, Klett: Beograd.
7. Vulfolk, A., Hjuž, M. i Volkap, V. (2014) *Psihologija u obrazovanju*, други том. Beograd: Clío.
8. Vilotijević, M. i Vilotijević, N. (2008): *Inovacije u nastavi*, Školska knjiga, Beograd.

Milana Pivaš
Vuk Karadžić Elementary School, Belgrade

METAKOGNITIVE PROCESS FROM PERSPECTIVES OF TEACHERS WITH A STUDY TEXT OF MOTIVATION - STRATEGY AND TACTICS OF INCORRECT ACTUAL TRAFFICKING

Summary: Motivation is usually defined as an internal state that governs and maintains behavior. It is a two-stage process, further implying that it is necessary to motivate both students and teachers in the teaching process. In this paper, we have implemented the strategy of successful READS reading and mapping on texts on learning motivation. Our goal is to create a "mind map" for teachers that is related to learning motivation. The tabular representation of theoretical orientations helps the teacher to revive his or her own learning. We have also dealt with an innovative way of organizing pupils' activities by avoiding the so- lecture form of teaching. It is about motivational preparation for teachers for active teaching. The basic task of the paper is to present the metacognitive process from the teacher's point of view and to point out the importance of a successful selection of successful learning strategies.

Key words: active learning, motivation, teacher, tactics, strategy.

Рад је примљен 21. 01. 2018. године, а рецензиран 05. 03. 2018. године.